

Eksamen i BIP190: Bedriftsøkonomi med entreprenørskap

Varighet: 4 timer

Dato: 13. september. 2013

Hjelpemidler:

Bestemt, enkel kalkulator.

Oppgavesettet består av til sammen 9 sider

A. Flervalgsoppgaver (side 2-6)	30%
B. Bedriftsøkonomiske emner (side 7-8)	55%
C. Forretningsplan/entreprenørskap (side 8)	15%

Svarskjema for flervalgsoppgaver (side 9)

FORDEL TIDEN PÅ OPPGAVENE.

A. FLERVALGSOPPGAVER

30 %

Kun et alternativ er korrekt. Det blir ikke gitt minuspoeng. Skriv svarene på eget skjema, side 8.
Husk at svararket må leveres inn som en del av besvarelsen.

A1. Tjenesteproduksjon er forskjellig fra industriproduksjon og handelsvirksomhet ved at

- a) produksjonen og forbruket skjer ofte samtidig
- b) andelen av lønnskostnader er høy
- c) den ikke trenger distribusjonskanaler for produktene

A2. En viktig funksjon for en bedriftsforsamling er å

- a) bestemme de ansattes lønn
- b) treffe beslutninger om omfattende investeringer
- c) inngå avtaler med leverandører

A3. Heterogene markeder forbinder vi gjerne med

- a) impuls kjøp
- b) at det tilbys standard varer
- c) at ulike preferanser foreligger blant kjøperne

A4. Kundetilfredshet oppnås når

- a) produktet er av god kvalitet
- b) leveransen oppfyller kundens forventninger
- c) salgsrepresentanten er hyggelig og dannet.

A5. Dersom en bedrift tilvirker og selger en standardvare, hvilke(n) av de følgende faktorer bestemmer i realiteten den pris bedriften kan ta for varen?

- a) kostnadene
- b) konkurrentenes priser og tilbud
- c) etterspørselen

A6. Markedsføringsbegrepet omfatter bl.a.

- a) relasjoner mellom leverandør og kunde
- b) produktutvikling og distribusjon
- c) både a og b

A7. Den tjenesteytende bedrift mangler normalt en vesentlig kostnadsart, som finnes både i industribedriften og i handelsbedriften.

- a) Akkordlønn
- b) Materialkostnader

c) Avskrivninger

Følgende benyttes for A8 og A9:

En bedrift har anskaffet en maskin til kr 1 400 000. For sine interne behov benytter bedriften seg av variable avskrivninger. Bedriften regner med at maskinen har en økonomisk levetid på 5 år og en brukstid på totalt 70 000 timer. Tabellen nedenfor viser antatt årlig bruk:

ÅR	1	2	3	4	5
Antatt årlig bruk (timer)	20 000	15 000	10 000	15 000	10 000

A8. Hva blir den årlige avskrivningen i år 3?

- a) kr 70 000
- b) kr 200 000
- c) kr 700 000

A9. Hva blir uavskrevet restverdi etter år 5?

- a) kr 200 000
- b) kr 0
- c) kr 700 000

A10. Et av de nevnte alternativer er ikke en del av årsregnskapet. Hvilket?

- a) Styrets årsberetning?
- b) Resultatregnskapet?
- c) Noteopplysninger?

A11. Tilbakeholdt overskudd fra årets resultatregnskap kan benyttes til

- a) å øke eiendelene i balansen
- b) å redusere gjelden
- c) både a og b

A12. Driftsresultatet er det samme som

- a) periodens overskudd før skatt
- b) resultat før finanskostnader og finansinntekter
- c) resultatet før ekstraordinære poster

A13. Dersom den skjulte verdien i bedriftens varelager øker i løpet året, hvilken lønnsomhetsmessig effekt får dette?

- a) Resultatet for perioden blir undervurdert.
- b) Resultatet for perioden blir overvurdert.
- c) Vi mangler informasjon til å fastslå dette med sikkerhet.

A14. Dersom et lønnsomt selskap gjeldsfinansierer sin vekst, hvilken av de følgende nøkkeltallene vil bli størst?

- a) Totalkapitalrentabiliteten?
- b) Egenkapitalrentabiliteten?
- c) Resultatgraden?

A15. Et selskap har nettopp tatt opp et langsiktig lån for å nedbetale kortsiktig gjeld. Hvilken innvirkning vil dette få på likviditetsgradene?

- a) De vil øke.
- b) De vil synke.
- c) Ingen endring.

A16. Sist år var den gjennomsnittlige kredittiden for kundene 25 dager. I år har den økt til 40 dager. Hva er den mest sannlige årsaken til dette?

- a) Kundefordringene har blitt redusert i år i forhold til i fjor.
- b) Salget på kreditt har økt i inneværende år.
- c) Det har blitt mer avslappede inkassorutiner i år.

A17. En annuitet karakteriseres ved at

- a) de årlige rentebeløpene blir gradvis mindre, mens avdragene øker tilsvarende
- b) de årlige rentebeløpene blir gradvis større, mens avdragene reduseres tilsvarende
- c) de årlige rentebeløpene og avdragene er like store hele tiden

En bedrift kan selge så mye den vil av produktene 1, 2 og 3. Maskinen som bearbeider produktene har imidlertid begrenset kapasitet. Følgende opplysninger er tilgjengelig:

	Produkt 1	Produkt 2	Produkt 3
Maskintid per enhet	1 time	1 time 30 min.	40 min.
Dekningsbidrag per enhet	kr.850	kr. 1200	kr. 650

A18. Hvilket produkt vil du anbefale at bedriften prioriterer for å oppnå størst mulig lønnsomhet?

- a) Produkt 1
- b) Produkt 2
- c) Produkt 3

Følgende opplysninger skal brukes for å svare på oppgavene A19, A20 og A21.

En bedrift tilvirker de to produktene Rett og Vrang. Følgende data er tilgjengelig:

	Rett	Vrang
Pris per stk	kr. 1300	kr. 2000
Direkte materialer per stk	kr. 150	kr. 250
Direkte lønn per stk	kr. 500	kr. 750
Indirekte variable kostnader per stk	kr. 60	kr. 120

Fordelte faste kostnader per stk	kr. 100	kr. 200
Tidsforbruk per enhet i nålavdelin	4 timer	8 timer
Tidsforbruk per enhet i sømavdeling	2 timer	6 timer
Tidsforbruk per enhet i fargeavd	1 time	0 timer

Kapasiteten i de tre avdelingene er henholdsvis 2 000 timer (nål), 2 000 timer (søm) og 400 timer (farge). Det er ingen salgsbegrensninger.

A19. Hva er tilgjengelig kapasitet i antall enheter for Rett i Sømavdelingen?

- a) 500 enheter
- b) 1 000 enheter
- c) 250 enheter

A20. Hvis virksomheten bare skulle tilvirke Vrang, hva ville være det maksimale antall enheter som kunne tilvirkes?

- a) 500 enheter
- b) 1 000 enheter
- c) 250 enheter

A21. Hva blir mål(objekt)funksjonen for den optimale produktmiks som gir høyest dekningsbidrag dersom vi sier at X står for antall enheter Rett og Y står for antall enheter Vrang?

- a) Maks DB = kr 490X + 680Y
- b) Maks DB = kr 590X + 880Y
- c) Maks DB = kr 1300X + 2000Y

A22. Industribedriften AS vurderer å gjennomføre en prosjektinvestering som har en positiv netto nåverdi basert på en kalkulasjonsrente på 15%. Internrenten blir da

- a) 15%
- b) Mindre enn 15%
- c) Større enn 15%

A23. Når vi beregner et prosjekts nettonåverdi, skal frigjøring av arbeidskapital ved slutten av prosjektets levetid

- a) ikke medtas
- b) inkluderes som en utbetaling
- c) inkluderes som en innbetaling

A24. For å si noe om en bedrifts lønnsomhet kan man regne ut

- a) Totalkapitalens rentabilitet
- b) Arbeidskapitalen
- c) Egenkapitalprosenten

A25. Den normale progresjonen i utarbeidelse av budsjettene er

- a) salgsbudsjett, balansebudsjett, resultatbudsjett
- b) balansebudsjett, salgsbudsjett, resultatbudsjett
- c) salgsbudsjett, resultatbudsjett, balansebudsjett

A26. Den optimale lagerstørrelse påvirkes av følgende faktorer, unntatt

- a) omsetningshastigheten av lageret.
- b) innkjøpskostnaden per enhet.
- c) nåværende lagernivå.

A27. Bestillingspunkt er

- a) den optimale bestillingsmengde.
- b) det gjennomsnittlige vareforbruket i ledetiden pluss sikkerhetslageret.
- c) det gjennomsnittlige daglige vareforbruket multiplisert med den optimale bestillingsmengde.

A28. Jensen & Co. AS har kjøpt produkt A i mengder av 200 enheter, som er nok til fire måneders drift. Pris per enhet er kr 100, innkjøpskostnadene er kr 200 per bestilling, mens lagringskostnaden utgjør kr 25 per enhet. Anta at forbruket skjer løpende gjennom året. Hva blir optimal bestillingsmengde basert på Wilsons formel?

- a) 144.
- b) 240.
- c) 600.

A29. En typisk problemstilling med "historisk-kost-prinsippet" er:

- a) Overvurdering av eiendeler som har steget i pris
- b) Undervurdering av eiendeler som har falt i pris
- c) Undervurdering av eiendeler som har steget i pris

A30. Hva forteller likviditetsbudsjettet i forbindelse med en etablering?

- a) Hvor mye man vil tjene det første året
- b) Hvor stort varelager man har
- c) Hvor mye penger man må låne

B. BEDRIFTSØKONOMISKE EMNER

55 %

B1. Inntekter, kostnader og resultat

(20%)

Bedriften Steinbitt ASA er eneleverandør til det norske markedet for et produkt rettet inn mot maskinvaresindustrien. Det finnes på det nåværende tidspunkt ingen konkurrerende produkter. Bedriften opererer med følgende kostnads- og inntektsfunksjoner:

$$TK = 0,45x^2 + 200x + 40\ 000$$

$$TI = 2\ 000x - 0,25x^2$$

- B1.1 Sett opp uttrykket for de totale enhetskostnadene (TEK), grensekostnaden (GK), grenseinntekten (GI) og prisfunksjonen (invers etterspørselsfunksjon).
- B1.2 Hva blir kostnadsoptimal produksjonsmengde og hva blir totale enhetskostnader i kostnadsoptimum?
- B1.3 Vis (analytisk eller grafisk) at GK vil skjære TEK i optimum.
- B1.4 Hva blir vinningsoptimal mengde?
- B1.5 Hva blir salgsprisen og resultatet i vinningsoptimum?

B2. Regnskapsanalyse

(15%)

En bedrifts regnskap har de senere år vist negativ utvikling av likviditeten.

- B2.1 Forklar hva likviditet er.
- B2.2 Hvilke nøkkeltall brukes for å måle likviditet?
- B2.3 Nevn forhold /årsaker som kan føre til at bedrifter får dårlig likviditet, og drøft mulige tiltak til forbedringer.

B3. Prissetting

(20%)

Preikestolen Surf har som mål å tilby brettpadding i Lysefjorden til 750 kroner timen pr brett. Daglig leder har beregnet at dette vil gi en fortjeneste på 25% pr time dersom budsjettet nås med 600 timer utleid i måneden. Hun ønsker imidlertid en gjennomgang av hennes analyse før prisen endelig fastsettes.

Følgende opplysninger er gitt i det månedlige kostnadsbudsjettet:

	Surfavdeling	Vedlikeholdsavd	S/A avdeling
Direkte materialkostnader	kr 60 000		
Direkte lønnskostnader		kr 50 000	
Indirekte variable kostnader	kr 40 000	kr 40 000	kr 55 000
Indirekte faste kostnader	kr 20 000	kr 20 000	kr 60 000

Aktivitetmålet i Surfavdelingen er direkte materialer, mens det i Vedlikeholdsavdelingen er antall timer utleid, som er budsjettert til 600 timer pr måned. Aktivitetmålet for Salgs-og administrasjonskostnadene er Tilvirkningskost.

- B3.1 Benytt selvkostkalkyle og kostnadsbasert prissetting for å beregne timepris pr brett utleid.
- B3.2 Er du enig med daglig leders vurdering av timepris? Hvilke andre forhold bør hun eventuelt vurdere å inkludere i analysen?
- B3.3 Du mener det kan være mulig å øke antall utleide timer i måneden med 50% dersom prisen reduseres til 650 kroner timen pr brett. Økningen kan skje innenfor gitt kapasitetsintervall. Anta samme kostnadsstørrelser og produksjonsprosess som tidligere, og undersøk om det er mer lønnsomt sammenlignet med alternativet på 750 kroner i timen.
- B3.4 En markedsundersøkelse viser at Preikestolen Surf kan leie ut til grupper på mer enn 10 til bedrifter dersom de kan tilby dette til 490 kroner pr time for leie av brett. Kan Preikestolen Surf akseptere dette?

C. ENTREPRENØRSKAP

15%

C.1 Redegjør kort for hvordan en SWOT-analyse kan hjelpe en bedrift i oppstartsfasen?

C.2 Hvorfor bør man patentere et nytt produkt eller en ny løsning?

C.3 En god forretningsidé kjennetegnes av at den tar utgangspunkt i et behov i markedet. Vi har sett på hvordan behov kan oppstå. Gi noen eksempler på hvordan behov kan oppstå og forklar hvordan disse kan være kilder til forretningsideer.

Lykke til!